

Park Öst förskolas plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Förskoleverksamhet

Läsår: 2018/2019

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskoleverksamhet

Ansvariga för planen

Förskolechef, arbetslagschefer samt arbetsgrupper på förskolan.

Vår vision

”På vår förskola ska alla barn känna sig trygga och bli respekterade för det dem är oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. På vår förskola ska inget barn bli diskriminerat, trakasserat eller utsatt för kränkande behandling.”

Västerhaninge Norra Förskolor är mötesplatser för lek, lärande och upptäckarglädje. Våra miljöer erbjuder många uttryckssätt och stödjer barns inflytande, kommunikation och utforskande. Hos oss kan barnen mötas, undersöka sin omvärld och utmanas till nya upptäckter. Med pedagogisk dokumentation som verktyg möter vi barnens erfarenheter, prövar deras hypoteser och synliggör deras fantasi, som skapar förutsättningar till fortsatt utforskande och lärande för både barn och pedagoger på förskolan.

Vår förskola ska vara en arbetsplats för barn och vuxna där alla känner sig trygga och respekterade och där ingen blir utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Alla ska känna sig välkomna till vår förskola. Vårdnadshavare ska känna tillit och förtroende när de lämnar sina barn till vår förskola. Vi ser våra olikheter som möjligheter och en stor tillgång.

Planen gäller från

2018-11-16

Planen gäller till

2019-08-31

Läsår

2018/2019

Barnens delaktighet

Vi lägger stor vikt vid att alla barn är delaktiga i vårt förändringsarbete. Vi diskuterar värdegrund och likabehandling med barnen kontinuerligt i vår verksamhet. Genom att hela tiden vara närvarande och lyhörd som pedagog på förskolan får vi kunskaper om barnens olika behov och intressen. Genom b.la. trygghetsvandringar, barnintervjuer, reflektioner och observationer hjälper barnen oss pedagoger att se förskolans miljö, såväl den fysiska som den psykosociala ur ett barns perspektiv.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavarna informeras om planen av förskolans ledningsgrupp och av personal under barnets inskolning. De involveras i processen vid vardagliga samtal, förskoleråd och andra möten/samråd med vårdnadshavarna. Vårdnadshavarnas synpunkter tas b.l.a tillvara i form av den årliga brukarundersökningen. Vi erbjuder vårdnadshavare att delta i förskoleråd gällande planen.

Personalens delaktighet

Varje avdelning gör fortlöpande observationer och för samtal vid reflektioner tillsammans på veckoreflektonerna i arbetslaget. Vi planerar för de åtgärder som behöver göras ur barnets perspektiv, fördelar ansvar och upprättar en tidsplan när åtgärden ska vara klar.

Strategigrupp inhämtar information, sammanställer och planerar för kommande arbete kring planen/värdegrundsarbetet under läsåret.

En ny förbättringsplan är framtagen under 2018 där personalen tillsammans med ledningsgrupp tagit fram tre gemensamma mål: Ökat medvetet förhållningssätt, Inkluderande och goda lärmiljöer, samt hållbar utveckling vilket vi under året arbetat med. Dessa mål kommer att finnas kvar under år 2018-2019.

Förankring av planen

Aktuell lagstiftning och styrdokument för förskolan.

Denna plan är en sammanhållen plan mot diskriminering och trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567) och plan mot kränkande behandling enligt 6 kap. skollagen (2010:800). Förskolans läroplan (Lpfö -98, rev 2016) anger förskolans värdegrund, uppdrag, mål och riktlinjer samt förskollärarens, arbetslagets och förskolechefens ansvar. Förskolan vilar på demokratins grund och ska vara öppen för skilda uppfattningar samt uppmuntra att de förs fram. Varje barn ska ges möjlighet att bilda sina egna uppfattningar och göra val utifrån egna förutsättningar. Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande och erbjuda barnen en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Vi går igenom Planen med samtliga pedagoger vid apt årligen. Planen finns tillgänglig för vårdnadshavare på Hemsidan och på anslagstavlor i samtliga hallar. Förskolans ledning informerar vårdnadshavare vid föräldramöten och förskoleråd. I samband med att förskolan tar emot ett nytt barn informeras vårdnadshavare om Planen. Planen finns i Vikariepärmen som är obligatorisk läsning för vikarier. Vi behöver förbättra våra rutiner vid introduktionen av vikarier så att de blir väl insatta i det vardagliga arbetet med vår Plan. En genomgång av Planen ska alltid ske vid introduktion av nyrekryterad personal. Personal och vårdnadshavare har ett gemensamt ansvar att medvetandegöra barnen om deras rättigheter. Den nya planen finns tillgänglig för pedagoger och vårdnadshavare på Unikum. Vi kommer att ordna för workshop där pedagoger får mötas i olika frågor kring likabehandling.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Planen utvärderades på studiedag i september-2018 genom att varje arbetslag fick påvisa det främjande arbetet som sker ur ett heldagsperspektiv. Syfte att se vad de insatser vi gjort resulterat i vad gäller det främjande arbetet kring likabehandling och jämställdhet. Under ht-18 har alla arbetslagen utvärderat planen och tagit hjälp av barnen i form av trygghetsvandringar, reflektioner och intervjuer.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Förskolechef, arbetslagschefer, personal.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Vi kom överens om att vi vid behov kan fortsätta att använda oss av modellen observationer som leder till trygghet. Arbetet kring likabehandling och det förebyggande arbetet skall varje månad lyftas i månadsuppföljningen på varje avdelning. Vuxnas närvaro och placering i förhållande till barns aktiviteter skall förbättras och utvecklas. En medvetenhet kring den vuxnes betydelse skall diskuteras och lyftas i olika mötesforum för att öka tryggheten.

Flera barn uttryckte att det inte fanns någon plats att få vara ifred på. Vi behöver se över fler utrymmen där barnen kan få vila och få möjlighet att vara i fred och även mötas i mindre grupp. Vi ser att ett utsatt område är skötrummen och pedagoger behöver organisera för att finnas till hands i skötrummet med en mindre grupp barn.

Vi kommer att öka inflytandet kring framtagande och utvärdering av planen för vårdnadshavare. Vi ser att vi tydligare skall introducera nya miljöer för barnen. Vi kommer att öka möjligheten för barnen att arbeta i små grupper.

Inför detta läsår kommer vi tydliggöra i vårt pedagogiska år när trygghetsvandringar skall äga rum.

Vi vill öka strategigruppens ansvar för sammanställning, utvärdering och planering av likabehandlingsplanen.

Årets plan ska utvärderas senast

2019-06-30

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Vi tar hjälp av vårdnadshavare vid förskoleråd under maj-19.

Personal utvärderar under studiedag i maj-19 och kontinuerligt under månadsuppföljningar i Unikum. Strategigrupp sammanställer avdelningarnas utvärderingar i juni -19.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Förskolechef, arbetslagschefer och personalgrupper

Främjande insatser

Namn

Främjande insatser mot kränkande behandling

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

Vårt mål är att kränkningar inte skall förekomma på våra förskolor varken mellan vuxna och barn eller mellan barn och barn.

Alla medarbetare är skyldiga att anmäla varje kränkande behandling till förskolechefen som i sin tur ska vidarebefordra anmälan till förskolans huvudman. Huvudmannen har tagit fram särskilda blanketter för utredning, åtgärdsplan och uppföljning som skall användas vid varje händelse där ett barn känner sig kränkt. Arbetsättet med "Observationer som leder till trygghet" fortsätter som ett av våra underlag under läsåret, likaså veckoreflektioner och månadsuppföljning.

Pedagogerna reflekterar tillsammans med barnen hur arbetsättet med observationer och åtgärder har fungerat.

Insats

Observationer som leder till trygghet

Systematisk månadsuppföljning

OBS: se rubrik "Rutiner för akuta situationer" och agera omgående enligt vår policy och rutiner om ett barn blir kränkt.

Utökar innehavet av okodat materiel. Arbetet fortgår med att skapa utforskande miljöer.

Vi arbetar medvetet med våra förbättringsmål.

Barnen görs delaktiga i miljöns uppbyggnad. Tydlig introduktion

Mer stationsverksamhet på gården och rörliga pedagoger som finns nära barnen.

Ansvarig

Förskolechefen ansvarar för anmälan till huvudman. Varje arbetslag ansvarar för kontinuerliga observationer och att information ges till förskolechef och arbetsagschef.

Datum när det ska vara klart

2019-06-30

Namn

Främjande insatser mot diskriminering och trakasserier

Områden som berörs av insatsen

Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Vårt mål är att ingen ska utsättas för någon slags diskriminering eller trakasserier på våra förskolor, varken barn eller vuxna. Strategigrupp följer systematiskt upp arbetet gällande planen.

Insats

Vi gör oss uppmärksamma på hur vi bemöter barn och vuxna utifrån kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk

tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Detta gör vi bland annat genom att filma olika situationer, t ex barnmöten för att bli uppmärksamma på hur vi vuxna uttrycker och beter oss.

Vi observerar barns och vuxnas taltid, barns inflytande, placering, ögonkontakt, ordval, tonfall, ansiktsuttryck och fysisk närhet.

"Observationer som leder till trygghet" använder vi även till att förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier av något slag.

OBS: se rubrik "Rutiner för akuta situationer" och agera omgående enligt vår policy och rutiner om ett barn blir diskriminerat och trakasserat.

Okodat materiel

Organiseras miljö, materiel och personal för att förebygga.

Vi använder oss av kompisböcker.

Trygghetsvandring

Vi använder oss av observationsfrågor till barnen:

*Var på förskolan tycker du bäst om att leka eller vara?

Vad gör du om du ser någon som blir ledsen eller retad?

Hur känns det att komma till förskolan?

Hur känns det då du ska gå hem från förskolan

Vad/hur gör du när du blir ledsen eller retad?

Vilka leker du med ute/inne. Ev. följd frågor.

När du vill vara för dig själv på förskolan, vart går du då?

Får du vara med och bestämma på förskolan i så fall vad kan du vara med och bestämma om?

Inne på din avdelning, kan du välja vilket materiel du vill arbeta med?

Om du fick bestämma vad som helst på förskolan vad skulle du bestämma då?

Ansvarig

Varje medarbetare och varje arbetslag ansvarar för sitt eget och arbetslagets förhållningssätt gentemot barn, vårdnadshavare och kollegor.

Datum när det ska vara klart

2019-06-30

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Under läsåret har vi genomfört trygghetsvandringar, reflektioner, intervjuer, observationer. Dessa fortgår löpande under verksamhetsåret.

Vi har sökt efter en kartläggningsmetod som blir en naturlig del av vår verksamhet där barn och vuxna är involverade. Vi har arbetat fram en metod som vi kallar "Observationer som leder till trygghet" (se under rubrik Främjande insatser - Insats). Det är barnens situation vad gäller diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som kartläggs.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Vi genomför trygghetsvandringar, observationer (yngre barn) och eller barnintervjuer och reflektioner. Vårdnadshavare har informerats/informeras kontinuerligt om vårt kartläggningsarbete via olika forum. Vårdnadshavare inbjuds till förskoleråd för genomgång och utvärdering av planen.

Skolplansenkäten

I "Observationer som leder till trygghet" som vi nu genomför finns en särskild kolumn där man skriver in på vilket sätt barn och vårdnadshavare skall involveras.

I arbetet med "Observationer som leder till trygghet" är barnen med från början med tankar och synpunkter om vad som behöver åtgärdas och hur detta skall ske.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Vi har en återkommande punkt på apt om Värdegrund/förhållningssätt då personalen har möjlighet att diskutera och reflektera kring värdegrundsarbete. Praktiska övningar har gjorts exempelvis som rollspel. Strategigruppen följer systematiskt upp frågan och på så vis blir alla pedagoger delaktiga genom återkoppling. Vi kommer att ordna workshop där likabehandling diskuteras.

Resultat och analys

-vissa delar av gården kan upplevas som otrygga i och med en hög växtlighet som skymmer delar av gårdens ytor där barnen är. Viktigt med närvarande pedagoger och ordentlig upplysning av gården.

-viktigt att arbeta för möjligheten till att dela upp barnen i små grupper i vår verksamhets olika delar, detta för att främja oro. Barnen önskar plats att gå till för att få lugn och ro.

-det kan uppstå konflikter och olyckor när en vuxen inte är i nära anslutning. Viktigt med närvarande pedagoger i alla lägen.

* Vår analys är att när barn känner sig otrygga i situationer i förskolan är vi skyldiga att omgående och så snart som möjligt åtgärda och göra förbättringar i förhållningssätt, miljö och organisation.

Förebyggande åtgärder

Namn

Medvetet förhållningssätt

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Målet är att göra oss medvetna om hur vårt språkbruk och sätt att bemöta barn lätt kan leda till kränkning, trakasserier och diskriminering.

Vi har sett en film "levande" av Lou Rossling kring förhållningssätt hos oss vuxna och om vikten att ständigt utvecklas och bli medveten om sitt förhållningssätt. Vi har reflekterat och fört samtal om hur vi kan arbeta vidare i frågan. Filmen kommer att ses igen under år -19 och därefter kommer vi att arbeta med diskussionsfrågor kring förhållningssätt.

I vår förbättringsplan har vi ett uttalat mål: Ökat medvetet förhållningssätt. Detta följs upp systematiskt under året och kommer att vara ett fortsatt mål under 2018.

Åtgärd

På APT och studiedagar har vi återkommande värderingsövningar med exempel på situationer där barn kan bli kränkta, trakasserade och diskriminerade. I mindre grupper diskuteras alternativa förhållningssätt i dessa situationer.

Vi har haft grupparbete kring specialpedagogiska frågor som väckt till diskussion kring olikheter och vikten av inkludering.

Vi har genomfört workshops inom ämnet likabehandling och värdegrundsarbete.

Motivera åtgärd

Vi vuxna är förebilder för barnen och ska visa vägen. Vi behöver hela tiden förkovra oss och ny personal behöver få introduktion om vårt värdegrundsarbete och vikten av att ha ett medvetet professionellt förhållningssätt.

Ansvarig

Strategigruppen ansvarar tillsammans med ledningsgruppen för att övningar och eller workshop i olika forum under läsåret genomförs.

Datum när det ska vara klart

2019-06-30

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det ska råda nolltolerans till diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i vår förskola.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

- Värdegrundsdiskussioner och övningar i personalgruppen
- Närvarande pedagoger i barnens lek och aktiviteter
- Personal har alltid god uppsikt över platser där barn befinner sig, både inom- och utomhus
- Dagliga samtal med varje barn
- Barnobservationer
- Gruppstärkande lekar
- Föräldramöten och utvecklingssamtal

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

Barn och vårdnadshavare vänder sig i första hand till den egna avdelningens pedagoger. Vårdnadshavare kan även vända sig till förskolechefen eller arbetslagscheferna.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

Alla medarbetare är skyldiga att till förskolechefen alternativt arbetslagschef anmäla varje händelse där ett barn blir utsatt för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Förskolechefen i samråd med arbetslagschef dokumenterar och skickar anmälan vidare till förskolans huvudman. Huvudmannen har tagit fram särskilda blanketter för utredning, åtgärdsplan och uppföljning som skall användas vid varje händelse där ett barn känner sig diskriminerad, trakasserad och kränkt.

- Stöd det utsatta barnet
- Lyssna aktivt och empatiskt på båda parter
- Ta reda på vad som har hänt utan att peka ut någon av parterna
- Undvik motbeskyllningar och att ifrågasätta barnets unika upplevelse
- Kommunicera händelsen med respektive vårdnadshavare
- Anmäl alltid till förskolechef. Förskolechef utreder och anmäler till huvudman.
- Kontakta förskolechef om anmälan till socialtjänsten är aktuell

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

Alla medarbetare är skyldiga att till förskolechefen anmäla varje händelse där ett barn blir utsatt för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Förskolechefen dokumenterar och skickar anmälan vidare till förskolans huvudman. Huvudmannen har tagit fram särskilda blanketter för utredning, åtgärdsplan och uppföljning som skall användas vid varje händelse där ett barn känner sig diskriminerad, trakasserad och kränkt.

-Var rak genom att omgående reagera och stoppa det som pågår om någon vuxen beter sig kränkande mot ett barn

-Ha snarast möjligt ett samtal i enrum med den vuxne och tala om vad du reagerade emot

-För aldrig känsliga diskussioner mellan vuxna då barnen är närvarande

-Anmäl alltid till förskolechef. Förskolechef utreder och anmäler till huvudman

-Kontakta förskolechef om anmälan till socialtjänsten är aktuell

Rutiner för uppföljning

Uppföljning sker löpande av förskolechef och eller arbetslagschefer i samråd med berört arbetslag samt årligen vid en utvärdering av åtgärder och resultat.

Rutiner för dokumentation

Huvudmannen har tagit fram särskilda blanketter för utredning, åtgärdsplan och uppföljning som skall användas vid varje händelse där ett barn känner sig diskriminerad, trakasserad och kränkt.

Berörd avdelningspersonal tillsammans med förskolechef dokumenterar och daterar alla åtgärder skyndsamt i samband med diskrimineringar, trakasserier och kränkningar.

Handlingar förvaras oåtkomliga för obehöriga i låsbart skåp i förskolan.

Ansvarsförhållande

Personal ansvarar för:

-att omgående reagera och stoppa det som pågår när hen hör/ser att ett barn bli utsatt för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

-att snarast möjligt ta kontakt med berörda barns vårdnadshavare och informera dem om vad som har hänt

-att alltid och snarast möjligt anmäla det som skett till förskolechefen

Förskolechef ansvarar för:

-vilka åtgärder som ska vidtas och vilka resurser som ska tillsättas

-att ha kontakt med vårdnadshavare och tillsammans med personal skriva en handlingsplan

-att dokumentera, utreda och följa upp

-att anmälan går vidare till huvudman

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima". Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon måtta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i "riktiga kläder" eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personalen har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storsyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]